

Krzysztof Dubaj¹

Pod merytoryczną opieką dr Marty Nowakowskiej

MEDIALNE UJĘCIE PROBLEMU MIGRACJI W KONTEKŚCIE POLITYKI BEZPIECZEŃSTWA NIEMIEC

Streszczenie: Artykuł wpisuje się tematyką w problematykę poruszaną w kręgach nauk społecznych i humanistycznych, zwłaszcza w ciągu ostatniej dekady. Problem manipulacji medialnej, tzw. post-prawdy czy fake newsów zdominowały debatę na temat reakcji odbiorców na powierzchowność, a często nieprawdziwość otrzymanych informacji. Celem artykułu jest charakterystyka przekazu medialnego na temat migracji w kontekście polityki bezpieczeństwa Niemiec. Przeanalizowano wybrane lokalne przekazy medialne. Przekaz medialny pozostaje ściśle związany z czynnikami historyczno-kulturowymi oraz polityką bezpieczeństwa kraju, co widać na przeanalizowanych przykładach.

Słowa kluczowe: polityka bezpieczeństwa, Niemcy, uchodźcy, migracja, manipulacja medialna

WSTĘP

Dynamika zmian procesów w środowisku międzynarodowym powoduje konieczność nieustannej modyfikacji dotychczasowych strategii oraz polityk bezpieczeństwa. Jeśli chodzi o Republikę Federalną Niemiec, najistotniejsza wydaje się kwestia przyjęcia w lipcu 2016 r. tzw. *Białej Księgi*, która zastąpiła dokument z 2006 r. Obecny dokument definiuje zasadnicze zagrożenia dla bezpieczeństwa wewnętrznego i międzynarodowego Niemiec.

Katalog zagrożeń w *Księdze* obejmuje „zarówno klasyczne zagrożenia dla suwerenności i integralności terytorialnej, jak i kwestię cyberbezpieczeństwa oraz terroryzmu, niekontrolowane migracje, proliferację broni masowego rażenia, nielegalny obrót bronią konwencjonalną i technologią wojskową, bezpieczeństwo energetyczne, państwa upadłe oraz zagrożenia dla zdrowia, a także życia w postaci epidemii i pandemii”². Z wyszczególnionych zagrożeń zdecydowano się omówić migracje, które stały się tematem najczęściej podkreślanym przez media w ostatniej dekadzie.

Analizując prace badawcze poświęcone tematyce ewolucji człowieka, można zaobserwować skłonności migracyjne wśród społeczności przedpiśmiennych. W społecznościach zbieracko-łowickich na całym świecie wspólną cechą stanowiło przemieszczanie się za pożywieniem, bądź lokalne konflikty.

W XXI w. przyczyny migracji nieco odbiegają od tych wymienionych wyżej, natomiast sam proces pozostaje niezmienny. Zgodnie z raportem ONZ z 2020 r., liczba

¹ Krzysztof Dubaj – absolwent studiów pierwszego stopnia na Wydziale Nauk o Bezpieczeństwie Akademii Wojsk Lądowych imienia generała Tadeusza Kościuszki.

² B. Molo, *Regionalne i globalne uwarunkowania bezpieczeństwa Niemiec. Wprowadzenie* [w:] „Bezpieczeństwo. Teoria i praktyka” 2017, nr 1, s. 11.

imigrantów w świecie w 2000 r. to 174 miliony ludzi³. Natomiast już w 2019 r. to ponad 272 milionów⁴. Coroczne raporty potwierdzają tendencję rosnącą.

Zgodnie z danymi Eurostat ze strony *Statistics Explained*, „na dzień 1 stycznia 2019 r. liczba osób zamieszkałych w państwach członkowskich UE, lecz posiadających obywatelstwo państwa nienależącego do Unii wyniosła 21,8 mln, co stanowiło 4,9 % ludności UE-27”⁵.

„Europa jest kontynentem, gdzie około 11% populacji dokonuje migracji. Najwięcej migrujących jako miejsce docelowe wybiera Niemcy, Wielką Brytanię, czy Francję”⁶.

Ze względu na społeczno-ekonomiczne konsekwencje, zjawisko migracji zostało uznane jako jedno z najważniejszych zagrożeń o wymiarze ogónoeuropejskim⁷. Unijnemu systemowi ochrony granic stanowi trzeci pakiet wdrożeniowy unijnej strategii migracyjnej, zaproponowany przez Komisję Europejską 15 grudnia 2015 r.⁸.

Celem artykułu jest scharakteryzowanie przekazu medialnego na temat migracji w kontekście polityki bezpieczeństwa Niemiec. Przeanalizowano wybrane przekazy medialne zarówno lokalne (niemieckie), jak i z mediów polskich, zajmujących się problematyką bezpieczeństwa zachodniego sąsiada Polski. Analiza dyskursu medialnego pozwoliła wpisać omawianą tematykę w problematykę często poruszaną w kręgu nauk społecznych ostatniej dekady, czyli manipulacji społeczeństw przez media.

1. POLITYKA BEZPIECZEŃSTWA NIEMIEC W XXI WIEKU

Rządy kanclerz Merkel rozpoczęły się próbą uporządkowania niemieckiej polityki bezpieczeństwa w jej międzynarodowym otoczeniu. W 2006 r. została przyjęta *Biała Księga dotycząca polityki bezpieczeństwa RFN i przyszłości Bundeswehry*. Podkreślono w niej, że filarem bezpieczeństwa jest Unia Europejska oraz NATO. W tym dokumencie zostały zdefiniowane najważniejsze zagrożenia dla bezpieczeństwa Niemiec (później zaktualizowane w *Białej Księdze* z 2016 r.), czyli: globalizacja, terroryzm, proliferacja broni masowego rażenia i zbrojenia, konflikty regionalne, nielegalny handel bronią, niestabilne państwa, zapewnienie bezpiecznych dróg transportu surowców i komunikacji, bezpieczeństwo energetyczne, mi-

---

³ *World Social Report 2020*. <https://www.un.org/development/desa/dspd/wp-content/uploads/sites/22/2020/02/World-Social-Report-2020-Chapter-5.pdf>, s. 3 [dostęp: 30.08.2020].

⁴ *Ibidem*.

⁵ Eurostat, *Raport*. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Migration_and_migrant_population_statistics/pl&oldid=484114#Populacja_migrant.C3.B3w:_w_dniu_1_stycznia_2019_r._w_UE-27_mieszka.C5.82o_21.2C8_mln_obywateli_pa.C5.84stw_trzecich [dostęp: 30.08.2020].

⁶ E. Kacperska, M. Kacprzak, D. Kmieć, A. Król, K. Łukasiewicz, *Migracje międzynarodowe w Europie. Trendy. Problemy. Wyzwania*. Warszawa 2019, s. 7.

⁷ S. Castles, M.J. Miller, *Migracje we współczesnym świecie*. Warszawa 2011.

⁸ Komisja Europejska, *Zapewnienie szczelności granic zewnętrznych Europy. Europejska straż graniczna i przybrzeżna*. http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/securing-eu-borders/factsheets/docs/a_european_border_and_coast_guard_pl.pdf [dostęp: 04.09.2020].

gracje, epidemie i pandemii⁹. Priorytety polityki bezpieczeństwa Niemiec można, za Edhardem Cziomerem, podsumować następująco:

1. Ogólnopaństwowa ochrona prewencyjna terytorium i obywateli Niemiec w kraju oraz poza jego granicami .

2. Wzmocnienie zdolności wojskowych i współdziałania z NATO oraz UE.

3. Nieograniczone korzystanie z linii komunikowania, zaopatrzenia, transportu i handlu, jak również dbałość o bezpieczeństwo zaopatrzenia surowcowo-energetycznego.

4. Wczesne rozpoznanie, przeciwdziałanie i powstrzymywanie kryzysów i konfliktów, między innymi przez zachęć partnerów do współdziałania w zakresie działań prewencyjnych oraz powstrzymywania agresorów, w tym zwłaszcza Rosji.

5. Angażowanie się w działania na rzecz sprawnie funkcjonującego ładu międzynarodowego¹⁰.

W latach 2010-2011 przystąpiono do gruntownej reformy sił zbrojnych. Zniesiono armię z poboru i zastąpiono ją armią zawodową. Zminimalizowano ilość personelu w strukturach Bundeswehry, przystępując m. in. do redukcji etatów cywilnych z 75 do 55 tysięcy etatów¹¹.

Podczas Arabskiej Wiosny Ludów, Niemcy ograniczyli się do wysłania oficerów NATO służących w logistyce.

Dopiero podczas aneksji Krymu przez Rosję, podczas walk w Donbasie RFN opowiedziało się za dawnymi sojusznikami. Podczas konferencji w Mińsku, Angeli Merkel udało się utrzymać jedność państw UE w kwestii utrzymania sankcji wobec Rosji oraz zatrzymanie w Niemczech propagandy „jedności z Rosją”¹².

W 2016 r. Niemcy opracowały nową strategię polityki bezpieczeństwa, czyli wcześniej wspomnianą *Białą Księgę*. Nowa strategia wychodzi naprzeciw nowym zagrożeniom, a jej tworzenie było oparte o proces konsultacyjny. Po raz pierwszy przy konsultacjach mogli brać udział niemieccy obywatele. Działania te miały na celu uzyskanie jak największego poparcia społeczeństwa. Skutkiem było bardzo duże zainteresowanie wśród rządzących partii, dzięki czemu wypracowano kompromis. Pracę nad tą strategią oparto również na udziale specjalistów, również spoza granic Niemiec. Dokument został przyjęty z szeroką aprobatą wszystkich partii rządzących. Składa się z dwóch części. W pierwszej części możemy znaleźć informacje o podstawach polityki bezpieczeństwa Niemiec. Oparta jest na doświadczeniach historycznych, postanowieniach Ustawy Zasadniczej oraz budowaniu tożsamości niemieckiej w dobie globalizacji. Druga część poświęcona jest interesom Niemiec w nowym porządku międzynarodowym. Znaczna część dokumentu poświęcona jest roli Bundeswehry w kraju. Przy opracowaniu *Białej Księgi* należało zdefiniować pole działania, które pozwoliło na określenie swoich priorytetów,

---

⁹ *Ibidem*, s. 24.

¹⁰ E. Cziomer, *Znaczenie Białej Księgi 2016 dla oceny nowych wyzwań w polityce bezpieczeństwa Niemiec* [w:] „Bezpieczeństwo. Teoria i Praktyka” 2017, nr 1, s. 40-41.

¹¹ J. Gotkowska, *Reforma Bundeswehry*.

http://www.natolin.edu.pl/pdf/nowa_europa/NE12_reforma_bundeswehry.pdf [dostęp: 27.08.2020].

¹² *Ibidem*, s. 27.

następnie wybranie obszarów, w których będzie można wykorzystywać priorytety, a na końcu stworzenie procesów¹³.

Biała Księga przede wszystkim wprowadza skale zagrożeń i je definiuje. Za największe zagrożenie uznaje się ponadnarodowy terroryzm, w szczególności islamski. Następnymi wymienionymi zagrożeniami są: zagrożenia cybernetyczne, informatyczne, konflikty międzypaństwowe, zagrożenia hybrydowe, ogólnosiwiatowe tendencje zbrojeniowe oraz proliferacja broni masowego rażenia¹⁴.

Warto zwrócić uwagę, że w dokumencie wyszczególniono takie zagrożenia jak niebezpieczeństwo w sferach informacyjnych i komunikacyjnych, a także w zaopatrzeniu i transporcie. Przez wzgląd na rozwój cywilizacyjny wyszczególniono zagrożenie związane ze zmianami klimatycznymi, wyszczególnione zostały także takie zagrożenia, jak niekontrolowana migracja i epidemia¹⁵. Obserwując aktualną sytuację polityczno-społeczną na świecie, widoczne jest, że założenia nowego dokumentu są jak najbardziej trafne.

Strategicznym priorytetem jest włączenie Republiki Federalnej Niemiec do międzynarodowych organizacji związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa¹⁶. Postawiono na zacieśnienie współpracy z NATO a także UE, aby w jak najszybszym czasie identyfikować zagrożenia dla wolności dróg informacyjnych oraz korytarzy handlowych. Zaangażowano się w tworzenie grup operacyjnych przy UE oraz działania na rzecz NATO, które mają usprawniać tę instytucję w wykrywaniu zagrożeń. Założenie, o którym mowa, ma pomóc w budowaniu nowoczesnej armii, wyposażonej w nowoczesne technologie, a także możliwości szybkiego reagowania na różnych obszarach, ma być gwarantem realizacji polityki bezpieczeństwa.

Bundeswehra w swoich głównych zadaniach stawia na obronę terytorium RFN. Jednak pojawia się też zapis o obronie obszarów sojuszniczych z określoną preferencją na kraje należące do NATO. Do zadań niemieckich sił zbrojnych włączono również branie udziału w pomocy humanitarnej. Określono konkretne wytyczne dla ochrony struktur państwowych¹⁷.

Dużym wyzwaniem dla armii niemieckiej jest problem demograficzny społeczeństwa. Określono stan etatowy na około 175 tysięcy¹⁸. Postawiono na pozyskanie nowoczesnych technologii do wykorzystania na polu walki, zstępując tzw. „siłę żywą”. W celu osiągnięcia założeń podniesiono wydatki na modernizację i unowocześnienie armii. Działania te były jasnym sygnałem dla struktur NATO do przyłączenia się do polityki zwiększania nakładów na armię przez poszczególnych

---

¹³ E. Cziomer, *op. cit.*, s. 40.

¹⁴ *Ibidem*.

¹⁵ *Ibidem*.

¹⁶ *Weissbuch 2016. Zur Sicherheitspolitik und zur Zukunft der Bundeswehr, Bundesministerium für Verteidigung*, Berlin 2016.

https://www.bmvg.de/portal/a/bmvg/start/weissbuch/downloads/!ut/p/z1/hU5PC4IwHP0sHbzuN1ypdVtI QngoDNJdYuqaxnIyl-vjZ3gKit7t_eUBgxxYx8dWctvqjquJFyy4bKP0IPpr34-TkGB6jDIaxAQnuyWc_wXYZOMfo-BiyWkAxbYS_NwhkwIDd-MifqNfGKmERr94PoWh4VytX0B WdhT0wqXQ5X6ddSSIJzIirMMKgh5nkxtp-2HjYw845JLWWSqBeefhbo9GDhfWjCP09d5is1JjSxQvMvk2s/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/#Z7B8 LTL2922DG730AQ8SA6D30GF3, s. 22-25, 28-33, 34-46. [dostęp: 07.05.2020].

¹⁷ *Ibidem*, s. 49.

¹⁸ B. Koszel, *Kultura wstrzemięźliwości” czy aktywne współdziałanie? Dylematy polityki bezpieczeństwa Niemiec w XXI wieku* [w:] „Bezpieczeństwo. Teoria i Praktyka” 2017, nr 1, s. 25.

członków Paktu Północnoatlantyckiego. Rząd niemiecki był bardzo krytykowany w owym czasie za opieszałość w tym obszarze. Należy też zauważyć, że po opublikowaniu założeń strategii *Białej Księgi*, Bundeswehra aktywnie bierze udział we wzmacnianiu „wschodniej flanki NATO”. Ponadto angażuje się w operacje przeciwko nielegalnej migracji oraz nielegalnemu handlowi ludźmi m. in. *Sea Guardian* we wschodniej części Morza Śródziemnego oraz *EUNAVFOR Med.* u wybrzeży Somalii.

2. NIEMCY W OKRESIE KRYZYSU MIGRACYJNEGO

Migracje są zjawiskiem powszechnym w obecnych czasach. Wynika to z uwarunkowań historycznych, ale również z postępującej globalizacji oraz konfliktów regionalnych i międzynarodowych¹⁹. Integracja w ramach struktur Wspólnoty Europejskiej zagwarantowała swobodny przepływ osób, dzięki któremu obywatele jednego państwa członkowskiego mogą osiedlać się lub pracować na terytorium innego. Ponadto, osoby prześladowane w swoim kraju mają możliwość ubiegania się o azyl w innym zgodnie z art. 14 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka²⁰.

W prawie międzynarodowym znaleźć można inne dokumenty na temat azylu. Przykładem jest unijna dyrektywa w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej z 2013 r.²¹. Prawo do azylu gwarantuje Amerykańska Konwencja Praw Człowieka²², Afrykańska Karta Praw Człowieka i Ludów²³ oraz Europejska Konwencja o Ochronie Praw Człowieka²⁴.

Termin „uchodźca” według Konwencji Genewskiej z 1951 r. stosuje się do osoby, która „na skutek uzasadnionej obawy przed prześladowaniem z powodu swojej rasy, religii, narodowości, przynależności do określonej grupy społecznej lub z powodu przekonań politycznych przebywa poza granicami państwa, którego jest obywatelem, i nie może lub nie chce z powodu tych obaw korzystać z ochrony tego państwa, albo która nie ma żadnego obywatelstwa i znajduje się na skutek podobnych zdarzeń poza państwem swojego dawnego zamieszkania, nie może lub nie chce z powodu tych obaw powrócić do tego państwa”²⁵. Obok terminu uchodźca, pojawia się pojęcie osoby ubiegającej się o status uchodźcy, azylu i azylanta. Osoba, ubiegająca się o status uchodźcy to taka, która złożyła wniosek o status uchodźcy i czeka na wydanie decyzji. W tym terminie nie ma żadnego podjętego założenia. Informuje on tylko o tym, że dana osoba złożyła omawiany wniosek.

---

¹⁹ P. Olbrycht, *The influence of the migration phenomenon on the terrorist threat level in the era of globalization*. Scientific Journal of the Military University of Land Forces. 2019; 51;3(193):502-513. s. 503.

²⁰ Powszechna Deklaracja Praw Człowieka art.14 uchwalona przez Zgromadzenie Ogólne ONZ rezolucją 217/III w dniu 10 grudnia 1948 roku.

²¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/32/UE z dnia 26 czerwca 2013 roku.

²² Amerykańska Konwencja O Prawach Człowieka przyjęta podczas Międzyamerykańskiej Specjalistycznej Konferencji Praw Człowieka w San José, Kostaryka, 22 listopada 1969 roku.

²³ Afrykańska Karta Praw Człowieka i Ludów uchwalona na konferencji Organizacji Jedności Afrykańskiej w Nairobi 26 czerwca 1981 roku, a obowiązuje od 21 października 1986 roku.

²⁴ Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2.

²⁵ Konwencja Dotycząca Statusu Uchodźców sporządzona w Genewie dnia 28 lipca 1951 roku.

Niektórym osobom, które złożyły wnioski przyznaje się status uchodźcy, a innym nie²⁶. Azyl oznacza schronienie udzielane przez państwo cudzoziemcowi ściganemu lub prześladowanemu we własnym kraju z powodów politycznych, rasowych lub religijnych. Mianem azylanta określa się osobę posiadającą status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą (jest to międzynarodowa forma ochrony udzielana osobom, którym odmówiono nadania statusu uchodźcy, lecz które w przypadku powrotu do kraju pochodzenia będą realnie narażone na ryzyko doznania poważnej krzywdy; w szczególności wiąże się z powszechnym stosowaniem przemocy wobec ludności cywilnej w sytuacji wewnętrznego lub międzynarodowego konfliktu zbrojnego), bądź też starającą się o udzielenie tego statusu lub ochrony²⁷.

W 2015 r. w samej Europie złożono rekordową liczbę ponad 1,3 mln wniosków o azyl²⁸. To prawie dwa razy więcej niż w poprzednim szczytowym okresie migracji, jaki miał miejsce po II wojnie światowej, gdy po zakończeniu Zimnej Wojny oraz rozpadzie Związku Radzieckiego azylu poszukiwało około 700 tys. ludzi. Skala ruchu migracyjnego pod koniec 2015 roku sprawiła, że uczestnicy Światowego Forum Ekonomicznego w 2016 r. uznali migrację za największe ryzyko, z jakim przyjdzie się światu zmierzyć w najbliższej dekadzie, obok globalnego ocieplenia²⁹.

Republika Federalna Niemiec jest w Europie krajem, do którego przybywa najwięcej imigrantów oraz w którym składanych jest najwięcej wniosków o azyl. Ci z imigrantów, którzy przybywają z odrębnych kręgów kulturowych, stają się w Niemczech częstym powodem konfliktów polityczno-społecznych.

W grudniu 2016 r. pełnomocnik rządu federalnego ds. migracji, uchodźców i integracji, Aydan Ozoguz, opublikował raport z danymi na temat przedsięwzięć rządu. Raport mówi o wyrównaniu szans imigrantów w społeczeństwie niemieckim i zmian w ustawodawstwie na temat osób przybyłych do Niemiec z zagranicy. Wynika z niego, że w Niemczech w 2016 r. mieszkało łącznie 17,1 mln osób (co stanowiło 20% 82-milionowego społeczeństwa) z „migracją w tle”. Szczególną uwagę w dokumencie zwraca się na napływ w ostatnich dwóch latach ogromnej liczby uchodźców z Bliskiego Wschodu i Afryki, ubiegających się w RFN o azyl polityczny³⁰. Ceną za tzw. „otwarcie granic” latem 2015 r. i humanitarną politykę wobec uchodźców był spadek poparcia dla kanclerz Angeli Merkel. Krytycy określają imigrantów mianem „niebezpiecznej hordy”, a większość Niemców opowiada się za zaostrzeniem polityki wobec imigrantów³¹.

---

²⁶ Ochrona uchodźców i rola UNHCR, 2007, s. 10.

²⁷ Konwencja Dotycząca Statusu Uchodźców (...).

²⁸ *Number of Refugees to Europe Surges to Record 1,3 Million in 2015*. <https://www.pewresearch.org/global/2016/08/02/number-of-refugees-to-europe-surges-to-record-1-3-million-in-2015/#:~:text=Record%201.3%20Million%20Sought%20Asylum%20in%20Europe%20in%202015%20%7C%20Pew%20Research%20Center> [dostęp: 20.05.2020].

²⁹ U. Markowska-Manista, B. Pasamonik, *O kryzysie migracyjnym* [w:] U. Markowska-Manista, B. Pasamonik (red.) *Kryzys migracyjny. Perspektywa społeczno-kulturowa*, Tom 1, 2017, s. 8.

³⁰ A. Trzecińska-Polus, *Zagrożenia bezpieczeństwa wewnętrznego Niemiec jako konsekwencja procesów migracyjnych* [w:] „Bezpieczeństwo. Teoria i Praktyka” 2017, nr 1, s. 130.

³¹ *Ibidem*.

Powiązania między migracjami a bezpieczeństwem dla kraju są w Niemczech faktem. Imigranci są postrzegani jako przyczyna ryzyka, niebezpieczeństwa i rodzących się konfliktów³². Symbolem tego powiązania stał się Anis Amri, imigrant z Tunezji, należący do ISIS, który w grudniu 2016 roku dokonał zamachu terrorystycznego podczas Jarmarku Bożonarodzeniowego w Berlinie.

Zagrożenia dla bezpieczeństwa, jakie wiązane są z imigrantami, można określić jako:

- społeczno-ekonomiczne,
- polityczne,
- demograficzne (według niektórych prognoz, w 2020 r. liczba muzułmanów w Niemczech może osiągnąć nawet 20 mln),
- kulturowe (dotyczące narodowej kultury i tożsamości Niemców, ale także religii, mimo konstytucyjnie zagwarantowanej swobody wyznawania religii)³³.

W związku z tym, pojawiło się pytanie, czy zaostrzenie przepisów prawnych dotyczących bezpieczeństwa nie odbywa się kosztem ograniczania praw obywatelskich. Od 2017 r. wzrósł budżet resortu spraw wewnętrznych, m. in. na walkę z terroryzmem oraz integrację imigrantów ze społeczeństwem niemieckim. Zaostrzono prawo azylowe: prawo do pobytu otrzymują tylko ci imigranci, którzy są rzeczywiście prześladowani, a za brak chęci uczestnictwa w kursach integracyjnych przewidziano sankcje prawne. Z 1.8 mln osób, które otrzymały azyl bądź czekają na jego uzyskanie, 350 tys. ma pracę na pełen etat³⁴, a 570 tys. na pół lub 3/4 etatu, kolejnych 55 tys. jest w trakcie robienia płatnych praktyk, a ponad 10 tys. studiuje na uczelniach wyższych. 460 tys. to osoby wciąż poszukujące pracy na etat³⁵.

Sytuacja społeczna uwzględniająca równouprawnienie uchodźców i rodowitych Niemców, doprowadziła do radykalizacji prawicy i spadku poparcia dla kanclerz Niemiec. Obecnie AfD (prawicowa partia opozycyjna *Alternative für Deutschland*) ma 10% poparcia społecznego³⁶.

W związku z napięciami społeczno-politycznymi w omawianym temacie, media lokalne i światowe bardzo aktywnie komentują zaistniałą sytuację. Poruszana tematyka ma charakter globalny i lokalny, co ułatwia mediom kreowanie wizerunku i wydarzeń.

3. LOGIKA MEDIÓW

Media stanowią rolę istotnych przekazników informacji w procesie komunikacji – zarówno indywidualnej, jak i zbiorowej. Co za tym idzie, mają możliwość kreowania opinii społecznych na konkretne tematy. Badacze tematu podkreślają, że „media masowe i ich przekaz, posiadają szczególne znaczenie w komunikacji

---

³² *Ibidem*.

³³ *Ibidem*, s.134.

³⁴ Zgodnie z danymi Institute for Employment Research. <https://www.iab.de/en/ueberblick.aspx> [dostęp: 05.10.2020].

³⁵ M. Karnitschig, *5 years on from Angela Merkel's three little words: 'Wir schaffen das!'*, „Politico”. <https://www.politico.eu/article/angela-merkel-wir-schaffen-das-5-years-on/> [dostęp: 03.10.2020].

³⁶ *Ibidem*.

politycznej w odniesieniu do poziomu polityki międzynarodowej. Ta ich szczególna rola wynika z możliwości przekazywania informacji z krajów geograficznie odległych od miejsca, gdzie przebywa odbiorca przekazu³⁷.

Noam Chomsky w *Manufacturing Content. Political Economy of the Mass Media* skrytykował funkcjonowanie amerykańskich mediów lat 80. i 90. XX w. słowami: „Media kreują obraz rzeczywistości, jaki jest wygodny dla rządzących elit. Najczęściej nie ma on nic wspólnego z prawdą. Służy do zastraszania i manipulacji społeczeństwa”³⁸. W swojej publikacji wprowadził takie pojęcia jak: „propaganda mediów” oraz „media propagandowe”, które odniósł do działania mediów szeroko pojętej kultury Zachodu w zakresie tematów poruszanych z terenów Globalnego Południa. Podkreślił bezbronność społeczeństwa demokratycznego wobec ukrytego medialnego przekazu, a także zwrócił uwagę na nowe zagrożenia, które mogą dotyczyć odbiorców nieświadomych przekazów propagandowych³⁹.

Logika mediów to w specyficzny sposób wypracowana logika doboru i sposobu prezentacji przez zespoły redakcyjne. Z jednej strony bazuje na wyczuleniu dziennikarzy, co do tematu prezentowanego, z drugiej opiera się na oczekiwaniach odbiorców. Wykształcona w ten sposób „rzeczywistość medialna” jest mocno odkształcona. Cechuje ją przede wszystkim etnocentryzm, lokalność oraz stereotypizacja. „Medialna konstrukcja rzeczywistości, w zależności od poziomu wiedzy i predyspozycji emocjonalnych odbiorców, może sprzyjać strukturalizacji, standaryzacji, uniwersalizacji czy nawet trywializacji obrazu świata funkcjonującego w świadomości społecznej”⁴⁰. Przekaz musi być zrozumiały dla większości odbiorców, staje się konstruktem, który może być podzielany i interpretowany przez uczestników komunikatu⁴¹. Należy pamiętać, że medialne konstrukcje rzeczywistości, są interpretacjami umożliwiającymi wspólne dzielenie się przez uczestników komunikacji znaczeniami, opiniami czy obrazami. Pozwalają na wspólne uczestnictwo w pewnej sferze społecznej. Dzięki temu uchodźca stał się jedną z konstrukcji medialnych i sposobem jego ukazywania, komentowania oraz ustawiania w odpowiednich kontekstach, co przyczynia się do postrzegania go w konkretnym systemie społeczno-politycznym.

4. PRZEKAZ MEDIALNY W NIEMCZECH DOTYCZĄCY MIGRANTÓW

Polskie media są wyjątkowo subiektywne w wypadku omawiania tematu migracji. Informacje na temat „obcych” pojawiają się sporadycznie, jako ciekawostki. Niestety, nawet wtedy ich wizerunek jest uproszczony i stereotypowy⁴². „Metafora fali, inwazji lub najazdu uchodźców i imigrantów pochodzących z krajów, gdzie większość stanowią muzułmanie, i związana z nią metafora wojny hy-

³⁷ A. Szymańska, *Europa Dziennikarzy*. Kraków 2016, s. 44

³⁸ N. Chomsky, *Manufacturing Content. Political Economy of the Mass Media*, Vintage Publishing, New York 2002.

³⁹ N. Chomsky, *Propaganda, American-style*. <http://www.zpub.com/un/chomsky.html> [dostęp: 09.01.2017].

⁴⁰ A. Szymańska, A. Hess, *Mniejszości narodowe, etniczne i religijne w przekazie mediów*. Kraków 2014, s. 14.

⁴¹ S. Michalczyk, *Demokracja medialna, Teoretyczna analiza problemu*. Toruń 2010, s. 14.

⁴² A. Kazanecka, M. Nowakowska, E. Rudolf, *Medialny obraz rzeczywistości*, Wrocław 2020, s. 92.

brydowej lub wojny prowadzonej alternatywnymi metodami – za pomocą terroryzmu lub „seksualnego” i „socjalnego dżihadu”⁴³. W artykule Marzeny Nykiel możemy znaleźć takie sformułowania, jak „setki tysięcy muzułmanów zalewają Europę”, „Niemcy witają cywilną armię” czy „inwazja na Europę”⁴⁴. Za przykład omawianej metafory mogą służyć okładki „Do Rzeczy” z tłumem ludzi i z hasłem „To najeżdźcy, nie uchodźcy”⁴⁵ lub „wSieci”, gdzie muzułmanie opierają się o szlaban graniczny z symbolicznym hasłem: „nadchodzą”⁴⁶. W tej metaforze charakterystyczne jest utożsamianie uchodźców muzułmańskich z armią, masą ludzką, najeźdźcami oraz terrorystami⁴⁷.

Przeanalizowane polskie media konserwatywne są w większości krytyką polityki migracyjnej prowadzonej przez rządy Angeli Merkel w Niemczech. Media, które chcą zbudować negatywny wizerunek imigrantów w celu podtrzymania swojej tezy odwołują się do lęków społeczeństwa związanych z historią relacji polsko-niemieckich, oraz powszechnych stereotypów narodowych.

W mediach niemieckich zauważyć można dwie tendencje w przedstawianiu migrantów. W *Die Spiegel* można przeczytać o znacznym spadku imigracji do Europy w związku z panującą pandemią⁴⁸. Przez wzgląd na mniejszą ilość napływającej ludności, podkreślane są szanse dopracowania wspólnej, europejskiej polityki migracyjnej.

W *BPB* podejmowane są próby oceny zalet z powodu napływu imigrantów i uchodźców na teren RFN. Podkreślana jest potrzeba przyjmowania imigrantów przez wzgląd na starzejące się społeczeństwo niemieckie. Można też przeczytać o przewrotności przekazu medialnego, który do 2019 r. informował obywateli o zagrożeniach związanych z tzw. „kryzysem migracyjnym”, a od początku 2020 r. temat został zastąpiony problemem pandemii COVID-19⁴⁹.

Kwestie demograficzne w kontekście migracji najczęściej pojawiają się w prasie niemieckiej lat 2018-2020. Oblicza się, że do 2036 r. nawet 70% obywateli Niemiec będzie miała pochodzenie częściowo migracyjne. W ciągu najbliższych

---

⁴³ Ł. Bertram, A. Puchejda, K. Wigura, *Negatywny obraz muzułmanów w polskiej prasie*, Raport Obserwatorium Debaty Publicznej „Kultury Liberalnej”, Warszawa 2017, s. 14.

⁴⁴ M. Nykiel, *Politycy fundują nam Polskę w turbanie* [w:] „wSieci” 2015, nr 37, s. 18-21.

⁴⁵ „Do Rzeczy” 2015, nr 38.

⁴⁶ „wSieci” 2015, nr 37. <http://www.wsieci.pl/numer-37-pmagazine-203.html> [dostęp: 22.01.2020].

⁴⁷ W mediach polskich, zauważalne jest odwołanie do polityki migracyjnej promowanej przez kanclerz Niemiec Angeli Merkel. Zrzucenie całej odpowiedzialności za kryzys migracyjny na jedną osobę, powoduje znalezienie „winnego” zaistniałej sytuacji. Bardzo łatwo polskim mediom jest skrytykować tego, kto już jest postrzegany jako osoba prowadząca politykę niezgodną z interesami Rzeczypospolitej. Łatwiej jest obarczyć winą za nieudolność rozwiązywania kryzysu konkretną osobę, mającą złą opinię w oczach polskiego społeczeństwa, niż całą armię nieudolnych urzędników. Dodatkowo uwypukla się problem przestępczości w grupie uchodźców, nie podając żadnych potwierdzonych danych czy statystyk, a jedynie odwołując się do ogólnych stwierdzeń.

⁴⁸ M. Becker, *Migration in die EU nimmt wieder zu* [w:] „Spiegel Politik”. https://www.spiegel.de/politik/deutschland/corona-rueckgang-zu-ende-migration-in-die-eu-nimmt-wieder-zu-a-00000000-0002-0001-0000-000172492974?fbclid=IwAR1JThQrmHrlzzTAB-dvmshhG6_ldKhJUpITZZLd3Bv8WAIInGWFWSqtb_u0 [dostęp: 30.08.2020].

⁴⁹ U. Christl, *Migration: Wie wichtig ist das Thema noch?* [w:] „BPB”. https://www.bpb.de/politik/wahlen/et-wahlmonitor-2019/291850/migration-wie-wichtig-ist-das-thema-noch?fbclid=IwAR1JThQrmHrlzzTAB-dvmshhG6_ldKhJUpITZZLd3Bv8WAIInGWFWSqtb_u0 [dostęp: 30.08.2020].

dziesięciu lat co trzeci obywatel Niemiec będzie wywodził się z kulturowych obszarów Afryki lub Bliskiego Wschodu⁵⁰.

Drugim czynnikiem wyjaśniającym potrzebę przyjmowania uchodźców, oprócz demografii społeczeństwa, jest czynnik ekonomiczny. Podkreśla się, że migranci nie są zachęcani do przyjazdu do Niemiec pomocą socjalną, tylko przyjeżdżają w poszukiwaniu dobrze płatnej pracy. Często są to osoby o wysokich kwalifikacjach zawodowych⁵¹.

Kontekstem często pojawiającym się w mediach niemieckich jest podkreślanie, że migracje są problemem całej Unii Europejskiej, nie tylko Niemiec. Zwraca się uwagę na brak wewnątrzspółnotowych regulacji upłynniających przepływ migrantów, procedur pomagających zweryfikować osoby napływające – przede wszystkim z punktu widzenia zagrożenia terrorystycznego. Ignoruje się prośby innych państw unijnych o pomoc w kryzysie uchodźczym⁵². Samo podejście do tematu wydaje się być dość enigmatyczne, jako że Unia Europejska nie ma prawa tworzyć nowych polityk wspólnotowych, ani nakazywać państwom stworzenia nowych bez ich zgody.

Od 2015 r. często pojawiają się artykuły nawołujące społeczeństwo do tolerancji i zrozumienia względem napływających ludzi. Tutaj należy podkreślić istotny aspekt, który wpływa na sposób kreowania wizerunku uchodźców w mediach – czynnik historyczno-kulturowy. Niemcy mają traumę po II wojnie światowej, przez co medialne figury migrantów/uchodźców pełnią zupełnie inną rolę w debacie publicznej niż np. w Polsce. Jan Plamper w *Der Tagesspiegel* napisał cieszący się wielką popularnością artykuł o tym, że każdy jest migrantem. Cofając się o 300 lat udowodnił, że Niemcy to wielki naród emigracyjny. Jako dowód przedstawił m.in. fakt, że w 2011 r. 50 mln z 310 mln Amerykanów przyznało się do niemieckiego pochodzenia. Autor podkreśla, że tak samo należy patrzeć na pozostałe europejskie narody⁵³.

W odmienny sposób temat uchodźców przedstawia dziennik *Welt*. W artykule „*Es gibt zu viel Zuwanderung, findet die Mehrheit der Deutschen*” podkreśla się badania sondażowe wśród Niemców, w których 52% respondentów twierdzi, że imigrantów w RFN jest zbyt dużo i potrzebna jest polityka zamknięcia granic. 71% badanych uważa, że imigracja obciąża budżet państwowy, 73% obawia się konfliktów między imigrantami a obywatelami Niemiec. 60% skarży się, że ludność na-

---

⁵⁰ D. Kaniewski, *Jeder Dritte in Deutschland wir Migrationshintergrund haben* [w:] “DW”. https://www.dw.com/de/br%C3%BCcker-jeder-dritte-in-deutschland-wird-migrationshintergrund-haben/a-51141768?fbclid=IwAR1JThQrmHrlzzTAB-dvmshhG6_ldKhJUpITZZLd3Bv8WAIInGWFWSqtb_u0 [dostęp: 30.08.2020].

⁵¹ C. Gathmann, H. Brucker, *Zuwanderung nach Deutschland – Problem und Chance für den Arbeitsmarkt* [w:] “Zeitgesprach”. https://www.wirtschaftsdienst.eu/inhalt/jahr/2014/heft/3/beitrag/zuwanderung-nach-deutschland-problem-und-chance-fuer-den-arbeitsmarkt.html?fbclid=IwAR1JThQrmHrlzzTAB-dvmshhG6_ldKhJUpITZZLd3Bv8WAIInGWFWSqtb_u0 [dostęp: 30.08.2020].

⁵² S. Huseinovic, *Migration ist ein europäisches Problem* [w:] “DW”. https://www.dw.com/de/migration-ist-ein-europ%C3%A4isches-problem/a-44380155?fbclid=IwAR1JThQrmHrlzzTAB-dvmshhG6_ldKhJUpITZZLd3Bv8WAIInGWFWSqtb_u0 [dostęp: 30.08.2020].

⁵³ J. Plamper, *Ein jeder ist Migrant* [w:] “Der Tagesspiegel”. https://www.tagesspiegel.de/kultur/literatur/migration-als-das-problem-der-gegenwart-ein-jeder-ist-migrant/24516800.html?fbclid=IwAR1JThQrmHrlzzTAB-dvmshhG6_ldKhJUpITZZLd3Bv8WAIInGWFWSqtb_u0 [dostęp: 30.08.2020].

pływową nie przyjmuje niemieckiej kultury i problemy z tym związane widać już w szkołach podstawowych. Jedynie 47% podkreśla pozytywny wpływ migracji na gospodarkę krajową⁵⁴.

Analizując obraz medialny dotyczący uchodźców w niemieckiej prasie czy telewizji, zauważa się, że jest zgodny z polityką prowadzoną przez Niemcy pod przywództwem Angeli Merkel. Większość artykułów opisuje pozytywną politykę integracyjną, przedstawiając napływ migrantów jako zysk dla gospodarki i demografii Niemiec.

Podsumowując, należy stwierdzić, że polityka bezpieczeństwa Niemiec ewoluje. Zgodnie z omawianą na początku artykułu *Białą Księgą*, priorytetem stało się zapewnienie obywatelom bezpieczeństwa oraz przyjęcie większej odpowiedzialności za pokój i bezpieczeństwo światowe. Omówiony przykład polityki imigracyjnej pokazuje i podnosi wagę problemu imigracji, procesów integracji oraz jej braku. Największe zagrożenie postrzegane przez pryzmat imigrantów to obawa przed atakami terrorystycznymi.

Zgodnie z raportem *International Centre for Migration Policy Development*, niemieckie media popierały politykę migracyjną kanclerz Angeli Merkel w latach 2015-2016⁵⁵. Rozpowszechniały retorykę kultury „powitania”, która miała wywierać presję na obywatelach, by bezkrytycznie pomagali uchodźcom. Dziennikarze za swoją działalność zostali mocno skrytykowani przez kierującego badaniami dr. Michaela Hallera. Polityka medialna odnośnie kreowania wizerunku zaczęła ulegać zmianie po seksualnej napaści na kobiety w Kolonii podczas Sylwestra w 2015 r.⁵⁶. Wydarzenia w Kolonii zostały symbolem, ale należy pamiętać, że w Polsce i RFN seksualne napaści rodowitych Polaków na Polki lub Niemców na Niemki liczą się w dziesiątki tysięcy rocznie i łatwo to sprawdzić. Dlatego historia z Kolonii może być tylko metaforą i przykładem tworzenia figury Wroga/Innego/Obcego/Gwałciciela w procesie sekurytyzacji.

PODSUMOWANIE

Media bardzo mocno zaangażowały się w komentowanie i relacjonowanie kryzysu migracyjnego w Europie. Przekaz medialny jest zarówno lokalny, jak i globalny. Niemieckie społeczeństwo otrzymywało przede wszystkim przekaz medialny, który był zgodny z polityką bezpieczeństwa Niemiec w owym czasie. Podczas poparcia dla polityki migracyjnej, pojawiały się głównie informacje o potrzebie przyjmowania uchodźców ze względu na gospodarczo-demograficzną sytuację kraju.

---

⁵⁴ https://www.welt.de/politik/deutschland/article199334414/Migration-in-Deutschland-Zu-viel-Einwanderung-finden-52-Prozent-der-Deutschen.html?fbclid=IwAR1JThQrmHrlzzTAB-dvmshhG6_ldKhJUpITZZLd3Bv8WAIInGWFWSqtb_u0 [dostęp: 30.08.2020].

⁵⁵

https://www.icmpd.org/footer/navigation/search/?tx_indexedsearch_pi2%5Baction%5D=search&tx_indexedsearch_pi2%5Bcontroller%5D=Search&cHash=d79390fff4167892dda202cc03a4a886 [dostęp: 30.08.2020].

⁵⁶ <https://ethicaljournalismnetwork.org/resources/publications/media-mediterranean-migration/germany> [dostęp: 30.08.2020].

Atmosfera polityczna mocno oddziałuje na media. Negatywne nastroje często są podsycane przez polityczny populizm.

Należy podkreślić, że w procesie kształtowania bezpieczeństwa obywateli danego państwa często stosuje się retorykę grup „obcych”, czy „wrogich”. Są to grupy niepożądane, czy wręcz niebezpieczne, społecznie stygmatyzowane. Jednocześnie w zależności od polityki państwowej, ustala się grupy „nasze”, „pozytywne”, by zminimalizować potencjalne konflikty społeczno-kulturowe. W takim właśnie przypadku wykorzystuje się przekaz medialny. Omawiane przykłady wpisują się

w teorię sekurytyzacji. Jako akt mowy, sekurytyzację pojmuje się jako „dyskursywną prezentację danego zagadnienia jako zagrożenia dla bezpieczeństwa”⁵⁷. Dane zjawisko jest postrzegane jako zagrożenie nie dlatego, że istnieje realne niebezpieczeństwo, ale przez sposób zaprezentowania tematu. Prawdą staje się to, co ludzie uznają za prawdę w swoim subiektywnym rozumieniu świata⁵⁸. A wizerunek medialny musi tą prawdę potwierdzać.

Odbiorcy mediów mają prawo oczekiwać rzetelnych informacji, poszerzających ich wiedzę i dających możliwość indywidualnej interpretacji faktów. Jednak w przypadku przekazywania informacji o uchodźcach, naruszane są zasady prawa i etyki. „Im większe oczekiwania odbiorców, tym większa presja na media, aby je realizować, czego konsekwencją może być obserwowany wyścig mediów w pogoni za newsem, brak staranności w weryfikacji źródła czy skłonność do uzupełniania materiału dziennikarskiego o subiektywne opinie”⁵⁹.

Reasumując, należy odnieść się do 2020 r. i omawianej wcześniej tzw. „logiki mediów”. W obecnym czasie, przez wzgląd na panującą pandemię COVID-19 problemy migrantów napływających do Europy przedstawiane w mediach zeszło na dalszy plan. Zgodnie z logiką mediów może być tylko jeden globalny temat w lokalnych wiadomościach. Natomiast warty podkreślenia jest fakt, że w mediach niemieckich uchodźca kreowany jest jako postać pozytywna. Pod względem ekonomicznym i demograficznym jest potrzebny społeczeństwu niemieckiemu. Zaszłości historyczno-kulturowe opierają się o hasło „nigdy więcej holokaustu”, co ma bezpośrednie przełożenie na debatę publiczną. Zjawisko retoryki pozytywnej w przekazie medialnym jest możliwe tylko dzięki poparciu polityki rządu.

BIBLIOGRAFIA

Akty prawne

1. Afrykańska Karta Praw Człowieka i Ludów uchwalona na konferencji Organizacji Jedności Afrykańskiej w Nairobi 26 czerwca 1981 roku, a obowiązująca od 21 października 1986 roku.

---

⁵⁷ O. Waever, *Securitization and Desecuritization* [w:] R.D. Lipschutz (red.) *On Security*, Nowy Jork 1995, s. 48-55,

⁵⁸ T. Pawłuszko, *Amerykańskie i europejskie ujęcie bezpieczeństwa*, [w:] M. Banasik, A. Rogozińska (red.) *Perspektywy zagrożeń dla bezpieczeństwa międzynarodowego kreowanych przez Federację rosyjską*. Warszawa 2019, s. 70.

⁵⁹ *Ibidem*, s. 45.

2. Amerykańska Konwencja O Prawach Człowieka przyjęta podczas Międzypaństwowej Specjalistycznej Konferencji Praw Człowieka w San José, Kostaryka, 22 listopada 1969 roku.
3. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/32/UE z dnia 26 czerwca 2013 roku.
4. Konwencja Dotycząca Statusu Uchodźców sporządzona w Genewie dnia 28 lipca 1951 roku.
5. Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2.
6. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka uchwalona przez Zgromadzenie Ogólne ONZ rezolucją 217/III w dniu 10 grudnia 1948 roku.

Pozycje zwarte

7. Bertram Ł., Puchejda A., Wigura K., *Negatywny obraz muzułmanów w polskiej prasie*, Raport Obserwatorium Debaty Publicznej „Kultury Liberalnej”, Warszawa 2017.
8. Castles S, Miller M.J., *Migracje we współczesnym świecie*. Warszawa 2011.
9. Chomsky N., *Manufacturing Content. Political Economy of the Mass Media*, Vintage Publishing, New York 2002.
10. Kacperska E., Kacprzak M., Kmiec D., Król A., Łukasiewicz K., *Migracje międzynarodowe w Europie. Trendy. Problemy. Wyzwania*. Warszawa 2019.
11. Kazanecka A., Nowakowska M., Rudolf E., *Medialny obraz rzeczywistości*. Wrocław 2020.
12. Markowska-Manista U., Pasamonik B., *O kryzysie migracyjnym* [w:] Markowska-Manista U., Pasamonik B. (red.) *Kryzys migracyjny. Perspektywa społeczno-kulturowa*, Tom 1, 2017.
13. Michalczyk S., *Demokracja medialna, Teoretyczna analiza problemu*. Toruń 2010.
14. Ochrona uchodźców i rola UNHCR, 2007.
15. Pawłuszko T., *Amerykańskie i europejskie ujęcie bezpieczeństwa*, [w:] Banasik M., Rogozińska A. (red.) *Perspektywy zagrożeń dla bezpieczeństwa międzynarodowego kreowanych przez Federację rosyjską*. Warszawa 2019.
16. Szymańska A., *Europa Dziennikarzy*. Kraków 2016.
17. Szymańska A., Hess A., *Mniejszości narodowe, etniczne i religijne w przekazie mediów*. Kraków 2014.
18. Waever O., *Securitization and Desecuritization* [w:] Lipschutz R.D. (red.) *On Security*, Nowy Jork 1995.

Artykuły naukowe

19. Cziomer E., *Znaczenie Białej Księgi 2016 dla oceny nowych wyzwań w polityce bezpieczeństwa Niemiec* [w:] „Bezpieczeństwo. Teoria i Praktyka” 2017, nr 1.
20. Koszel B., *Kultura wstrzemięźliwości” czy aktywne współdziałanie? Dylematy polityki bezpieczeństwa Niemiec w XXI wieku* [w:] „Bezpieczeństwo. Teoria i Praktyka” 2017, nr 1.

21. Molo B., *Regionalne i globalne uwarunkowania bezpieczeństwa Niemiec. Wprowadzenie* [w:] „Bezpieczeństwo. Teoria i praktyka” 2017, nr 1.
22. Olbrycht P., *The influence of the migration phenomenon on the terrorist threat level in the era of globalization*. Scientific Journal of the Military University of Land Forces. 2019; 51;3(193):502-513.
23. Trzecińska-Polus A., *Zagrożenia bezpieczeństwa wewnętrznego Niemiec jako konsekwencja procesów imigracyjnych* [w:] „Bezpieczeństwo. Teoria i Praktyka” 2017, nr 1.

Artykuły prasowe

24. „Do Rzeczy” 2015, nr 38.
25. Nykiel M., *Politycy fundują nam Polskę w turbanie* [w:] „wSieci” 2015, nr 37.

Źródła internetowe

26. Becker M., *Migration in die EU nimmt wieder zu* [w:] “Spiegel Politik”. https://www.spiegel.de/politik/deutschland/corona-rueckgang-zu-ende-migration-in-die-eu-nimmt-wieder-zu-a-00000000-0002-0001-0000-000172492974?fbclid=IwAR1JThQrmHrlzzTAB-dvmshhG6_ldKhJUpITZZLd3Bv8WAIInGWFWSqtb_u0.
27. Chomsky N., *Propaganda, American-style*. <http://www.zpub.com/un/chomsky.html>.
28. Christl U., *Migration: Wie wichtig ist das Thema noch?* [w:] “BPB”. https://www.bpb.de/politik/wahlen/et-wahlmonitor-2019/291850/migration-wie-wichtig-ist-das-thema-noch?fbclid=IwAR1JThQrmHrlzzTAB-dvmshhG6_ldKhJUpITZZLd3Bv8WAIInGWFWSqtb_u0.
29. Eurostat, *Raport*, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Migration_and_migrant_population_statistics/pl&oldid=484114#Populacja_migrant.C3.B3w:_w_dniu_1_stycznia_2019_r._w_UE-27_mieszka.C5.82o_21.2C8 mln_obywateli_pa.C5.84stw_trzecich.
30. Gathmann C., Brucker H., *Zuwanderung nach Deutschland – Problem und Chance für den Arbeitsmarkt* [w:] “Zeitgespräch”. https://www.wirtschaftsdienst.eu/inhalt/jahr/2014/heft/3/beitrag/zuwanderung-nach-deutschland-problem-und-chance-fuer-den-arbeitsmarkt.html?fbclid=IwAR1JThQrmHrlzzTAB-dvmshhG6_ldKhJUpITZZLd3Bv8WAIInGWFWSqtb_u0.
31. Gotokowska J., *Reforma Bundeswehry*, http://www.natolin.edu.pl/pdf/nowa_europa/NE12_reforma_bundeswehry.pdf.
32. <https://ethicaljournalismnetwork.org/resources/publications/media-mediterranean-migration/germany>.
33. https://www.icmpd.org/footer/navigation/search/?tx_indexedsearch_pi2%5Baction%5D=search&tx_indexedsearch_pi2%5Bcontroller%5D=Search&cHash=d79390fff4167892dda202cc03a4a886.
34. <https://www.welt.de/politik/deutschland/article199334414/Migration-in-Deutschland-Zu-viel-Einwanderung-finden-52-Prozent-der->

- Deutschen.html?fbclid=IwAR1JThQrmHrlzzTAB-dvmshhG6_ldKhJUpITZZLd3Bv8WAIInGWFWSqtb_u0.
35. Huseinovic S., *Migration ist ein europaisches Problem* [w:] "DW". https://www.dw.com/de/migration-ist-ein-europ%C3%A4isches-problem/a-44380155?fbclid=IwAR1JThQrmHrlzzTAB-dvmshhG6_ldKhJUpITZZLd3Bv8WAIInGWFWSqtb_u.
36. *Institute for Employment Research*, <https://www.iab.de/en/ueberblick.aspx>.
37. Kaniewski D., *Jeder Dritte in Deutschland wir Migrationshintergrund haben* [w:] "DW". https://www.dw.com/de/br%C3%BCcker-jeder-dritte-in-deutschland-wird-migrationshintergrund-haben/a-51141768?fbclid=IwAR1JThQrmHrlzzTAB-dvmshhG6_ldKhJUpITZZLd3Bv8WAIInGWFWSqtb_u0.
38. Karnitschig M., *5 years on from Angela Merkel's three little words: 'Wir schaffen das!'*, "Politico". <https://www.politico.eu/article/angela-merkel-wir-schaffen-das-5-years-on/>.
39. Komisja Europejska, *Zapewnienie szczelności granic zewnętrznych Europy. Europejska straż graniczna i przybrzeżna*, http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/securing-eu-borders/fact-sheets/docs/a_european_border_and_coast_guard_pl.pdf.
40. *Number of Refugees to Europe Surges to Record 1,3 Million in 2015*, <https://www.pewresearch.org/global/2016/08/02/number-of-refugees-to-europe-surges-to-record-1-3-million-in-2015/#:~:text=Record%201.3%20Million%20Sought%20Asylum%20in%20Europe%20in%202015%20%7C%20Pew%20Research%20Center>.
41. Plamper J., *Ein jeder ist Migrant* [w:] "Der Tagesspiegel". https://www.tagesspiegel.de/kultur/literatur/migration-als-das-problem-der-gegenwart-ein-jeder-ist-migrant/24516800.html?fbclid=IwAR1JThQrmHrlzzTAB-dvmshhG6_ldKhJUpITZZLd3Bv8WAIInGWFWSqtb_u0.
42. *Weissbuch 2016. Zur Sicherheitspolitik und zur Zukunft der Bundeswehr, Bundesministerium für Verteidigung*, Berlin 2016, https://www.bmvg.de/portal/a/bmvg/start/weissbuch/downloads/!ut/p/z1/hU5PC4lwHP0sHbzuN1ypdVtIQngoDNjdYuqaxnlyl-vjZ3gKit7t_eUBgxxYx8dWctvqjquJFyy4bKP0lPpr34-TkGB6jDIaxAQnuyWc_wXYZOMfo-BiyWkAxbYS_NwhkwIDd-MifqNfGKmERr94PoWh4VytX0BWdhT0wqXQ5X6ddSSIzIirMMKgh5nkxtp-2HjYw845JLWWSqBeefhbo9GDhfwjCP09d5is1JjSxQvMvk2s/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/#Z7B8LTL2922DG730AQ8SA6D30GF3.
43. *World Social Report 2020*. <https://www.un.org/development/desa/dspd/wp-content/uploads/sites/22/2020/02/World-Social-Report-2020-Chapter-5.pdf>.
44. „wSieci” 2015, nr 37. <http://www.wsieci.pl/numer-37-pmagazine-203.html>.

MEDIA CONCEPT OF THE MIGRATION PROBLEM IN CONTEXT OF GERMAN SECURITY POLICY CASE

Summary: *The article one of the most important issues raised in the social sciences and humanities, especially over the last decade. The problem of media manipulation, the so-called post-truth or fake news dominate the debate on the reaction of recipients to superficiality, and often falsehood of the received information. The aim of the article is to describe the media concept of migration in the context of Germany's security policy. Selected local media were analysed. The media message is closely related to the country's history as well as security policy, which can be seen on the analysed examples.*

Keywords: *security policy, Germany, refugees, migration, media manipulation*